

Tutkimuspalvelut-yksikön ohje

Ohje opinnäytetyön ohjaajalle ja opinnäytetyön tekijälle

Minkälaisia opinnäytetöitä Varhassa voi tehdä?

AMK, yAMK ja maisteritason opinnäytteinä voi Varhassa tehdä mm. kehittämistöitä, ohjeistuksia, kirjallisuuskatsauksia tai pienimuotoisia henkilökunnan haastattelu- ja kyselytutkimuksia. Pääsääntöisesti edellä mainittujen opinnäytetöiden ei pitäisi kohdistua potilaskertomuksiin, asiakaskertomuksiin, potilaisiin, asiakkaisiin eikä potilasnäytteisiin. Jos tällainen opinnäytetyö halutaan kuitenkin erityisestä syystä tehdä, pitää varautua pidempään opinnäytetyön luvan käsittelyaikaan, mahdollisesti erillisen tietoluvan hakemiseen sekä kustannuksiin tietoturvallisen käyttöympäristön käytöstä (lisätietoa tietoturvalisenssistä: [Auria Tietopalvelu - Atolli](#)). Muista opinnäytetöistä poiketen lääketieteen lisensiaattitutkintoon liittyvä opinnäytetyö kohdistuu usein potilaskertomuksiin. Väitöskirjoille ei haeta opinnäytetyönlupaa, vaan tutkimuslupa.

Millaiseen opinnäytetyöhön tarvitaan opinnäytetyön lupa?

Opinnäytetyön lupaa haetaan kaikkiin (lukuun ottamatta kirjallisuuskatsauksia) Varhassa tehtäviin ammattikorkeakoulu- ja korkeakoulututkintoihin liittyviin opinnäytetöihin. Lupaa haetaan vain opinnäytetöihin eli ns. lopputöihin.

Jos opintoihin kuuluu pienempiä Varhassa suoritettavia kehittämistehtäviä tai muita vastaavia, ei näihin tarvitse opinnäytetyön lupaa, vaan näistä sovitaan sen yksikön kanssa, missä tehtävä suoritetaan. Opinnäytetyön lupaa ei tarvitse hakea, jos ammatillisiin perustutkintoihin (kuten esimerkiksi lähihoitaja, välinehuoltaja, pelastajatutkinto) liittyy Varhassa suoritettava opinnäyte, vaan työstä sovitaan sen yksikön kanssa, missä opinnäyte suoritetaan. Myöskään harjoitteluihin liittyviin tehtäviin ei haeta opinnäytetyön lupaa.

Opinnäytetyön suunnittelu ja vastuu opinnäytetyön ohjauksesta

Oppilaitoksella on vastuu opinnäytetyön ohjauksesta sekä opinnäytetyön laadusta mukaan lukien opinnäytetyöhön liittyvät dokumentit kuten opinnäytetyön suunnitelma, tutkittavan tiedote ja suostumus. Oppilaitoksella on myös vastuu ohjata opiskelijaa suunnittelemaan, dokumentoimaan ja toteuttamaan henkilötietojen käsittely EU:n tietosuojasetuksen ja kansallisen lainsäädännön mukaisesti. On suositeltavaa, että oppilaitoksilla olisi käytössä mallipohjat opinnäytetyön suunnitelmaan, tutkittavan tiedotteeseen, suostumukseen ja tietosuojaselosteen tai muuhun vastaavaan henkilötietojen käsittelyä kuvaavaan dokumenttiin.

Opinnäytetyön suunnitelmaan tulee selkeästi kuvata, miten opinnäytetyö toteutetaan Varhassa ja mitä Varhan resursseja sen toteuttaminen vaatii (esimerkiksi henkilökunnan työaika ja tilat). Opinnäytetyön suunnitelman ja muiden liitteiden pitää olla huolellisesti viimeisteltyjä ja erilaiset muokausmerkinnät pitää olla poistettu. Opinnäytetyön suunnittelussa on usein haasteena hallita henkilötietojen käsittelyyn liittyvät vaatimukset ja opinnäytetöiden ohjaajien toivotaan kiinnittävän erityisesti tähän huomiota. Huomion arvioista on, että henkilökisteri voi muodostua, vaikka tutkittavista ei kerätä suoria tunnisteita. On poikkeuksellista, että opinnäytetyössä ei muodostu henkilökisteriä ja siten lähes aina lupahakemuksen liitteeksi tarvitaan tietosuojaseloste tai oppilaitoksen muu vastaava dokumentti. Ks. lisätietoa seuraavasta kappaleesta.

Opinnäytetyön lupahakemukseen kohtaan ”Opinnäytetyön ohjaaja”, täytetään oppilaitoksen edustaja, ei Varhan työntekijää. Vain oppilaitoksen edustaja voi lähettää hakemuksen eteenpäin. Allekirjoittamalla hakemuksen opinnäytetyön ohjaaja vakuuttaa, että opinnäytetyön suunnitelma liitteineen on oppilaitoksen hyväksymä ja täyttää oppilaitoksen opinnäytetöille asettamat kriteerit. Varhan Tutkimuspalvelut-yksikössä ei ole resursseja ohjata opiskelijoita opinnäytetyön suunnittelussa, vaan siihen liittyvät kysymykset ohjataan opinnäytetyön ohjaajalle oppilaitokseen.

Muodostuuko opinnäytetyössä henkilörekisteri? Entä pitääkö pyytää kirjalliset suostumukset?

Kaikki opinnäytetyön takia kerättävä materiaali muodostaa tutkimusrekisterin. Tämä rekisteri voi sijaita fyysisesti useassa eri paikassa esim. opiskelijan tietokoneella tai Varhassa. Merkitsevää on tietojen käyttötarkoitus. Jos kerättävän tiedon käyttötarkoitus on opinnäytetyö, muodostavat tiedot opinnäytetyön tutkimusrekisterin. Jos opinnäytetyön tutkimusrekisteri sisältää henkilötietoja, on tutkimusrekisteri henkilörekisteri ja sen osalta tulee noudattaa EU:n yleistä tietosuojasetusta ja kansallista lainsäädäntöä.

Henkilötietoja ovat sellaiset tiedot, joiden perusteella henkilö voidaan tunnistaa suoraan tai välillisesti esimerkiksi yhdistämällä yksittäinen tieto johonkin toiseen tietoon, joka mahdollistaa tunnistamisen. Henkilö voidaan tunnistaa esimerkiksi nimen, henkilötunnuksen tai jonkin hänelle tunnusomaisen tekijän perusteella ([Mikä on henkilötieto? | Tietosuojavaltuutetun toimisto](#))

Jos opinnäytetyön takia kerätään tutkittavilta suostumukset ja nämä säilytetään Varhassa, ne ovat osa opinnäytetyön tutkimusrekisteriä, koska ne on kerätty opinnäytetyön takia. Tällöin opinnäytetyössä käsitellään henkilötietoja, ja Varhan opinnäytetyön lupahakemuksen liitteeksi tarvitaan tietosuojaseloste tai oppilaitoksen jokin muu vastaa dokumentti. Kysely- ja haastattelututkimuksissa ei ole aina välttämätöntä saada kirjallista suostumusta, vaan usein riittävä käytäntö on kertoa kirjallisessa informaatioissa ennen kyselyä (ja mahdollisesti myös suullisesti), että kyselyyn vastaaminen on vapaaehtoista ja että siitä voi kieltäytyä. Kirjallisen suostumuksen tarvetta on syytä pohtia opinnäytetyön ohjaajan kanssa tapauskohtaisesti.

Kyselyistä kertyvä aineisto voi olla joko henkilötietoja sisältävää tai anonyymiä. Aina etukäteen ei voi tietää kummasta on kyse. Jos kysely sisältää vapaita kirjoituskenttiä, tutkittavat voivat kirjoittaa sellaisia tietoja, joista heidät voidaan tunnistaa, vaikka kyselyn tekijällä ei olisi ollut tarkoitus kerätä henkilötietoja. Tutkittavien taustatietokysymykset voivat myös paljastaa henkilöllisyyden (esim. tutkittavien joukossa vain yksi mies tai yksi henkilö ikävälillä 20-25 vuotta). Jos et pysty tietämään opinnäytetyön suunnitteluvaiheessa, tuleeko aineistosi sisältämään henkilötietoja, on turvallisempaa suunnitella ja käsitellä tietoja kuten ne olisivat henkilötietoja. Tällöin täytetään tietosuojaseloste tai oppilaitoksen muu vastaava dokumentti opinnäytetyön lupahakemuksen liitteeksi.